Santa Margarida de Montbui

Santa Margarida de Montbui

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Nucli antic (08710 Santa Margarida de Montbui)
Emplaçament	Pl. Major, 5 (08271 Santa Margarida de Montbui)

Coordenades:

Latitud:	41.55656
Longitud:	1.60502
UTM Est (X):	383671
UTM Nord (Y):	4601483

Classificació

Número de fitxa	08250-73
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Barroc
Segle	XVII
Any	1600
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA núm.6030
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic (C/Santa Maria, 1 08500 Vic)

Fitxes associades:

Nucli Antic de Santa Margarida de Montbui

Làpida sepulcral del panteó dels comtes de Plasència

Autoria de la fitxa	Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa:	dt., 27/04/2010 - 02:00

Descripció

L'Església Parroquial de Santa Margarida de Montbui fou construïda el 1614 prop de l'antiga església de Santa Coloma, a la qual substituí. Es tracta d'un edifici de planta basilical i nau única coberta a dues aigües, que manté l'orientació tradicional de les esglésies amb la capçalera situada a l'est i l'entrada a l'oest. La façana principal es troba orientada a ponent i manca totalment de decoració pictòrica o escultòrica, a excepció del portal d'accés. Un portal rematat a la part superior amb un arc escarser format per dovelles de mida mitjana i brancals formats també per carreus de mides diferents que sobresurten de l'arrebossat de la façana. Sobre la dovella central del porta es llegeix: en 1606 ce feu la iglesia/se muda lo portal en 1818. La façana nord compta amb l'obertura de tres petits rosetons a la part superior del mur, que es corresponent interiorment amb tres capelles laterals, i que proporcionen la il·luminació interior a l'església. Respecte a la façana nord, encara són visibles sota l'arrebossat del que devia ser el portal principal d'accés a l'edifici, i que fou tapiat el 1818, moment en el qual fou traslladat a la façana de ponent. Sobre les restes d'aquest antic portal s'aprecia la llinda amb la llegenda: sindicat agrícola. Aigües Bones de Montbui, molt esborrada, i que roman com a testimoni dels aldarulls del 1936. A nivell d'absis, destaquen dues obertures ogivals, que ocupen pràcticament tota la superfície dels murs nord i sud de l'absis. Com a element decoratiu, es troben reforçades amb maó que combina dues tonalitats cromàtiques. Com a fita visual destaca la presència del campanar, afegit el 1731 al cantó sud-oest de l'edifici. Es tracta d'un campanar de base quadrangular. A l'alçada del carener de l'edifici, dues motllures exteriors permeten el pas de la base quadrangular al cos octogonal amb el qual es perllonga. Aquest tambor octogonal superior es decora amb un seguit de finestrals cecs emmarcats amb arcs de mig punt. A nivell constructiu, es distingeixen clarament dues tipologies. Mentre que la base quadrangular del cos s'ha construït amb mur de paredat irregular amb les cantonades reforçades per carreus de mida més gran; el tambor octogonal del cos es troba construït amb carreus de mida mitjana ben treballats i disposats en fileres ordenades. Interiorment es tracta d'una església d'una sola nau amb tres altars laterals a cada cantó, presbiteri i cor. Al cantó de migdia les capelles es troben dedicats als Sant Crist, al Roser i a Sant Josep. Al cantó nord hi trobem el baptisteri, la capella de sant Maure i la del Sagrat Cor. L'advocació a aquestes capelles és posterior a la reforma del 1956. A nivell d'imatgeria destaca l'altar i imatges de la capella del Roser. Es tracta de l'antic altar major de la Tossa, i d'una talla del Roser del segle XVIII salvada de la destrucció de la guerra. A la capella de Sant Josep, l 'única que conserva la seva advocació original, destaca l'oli de la mort de Sant Josep, també del segle XVIII. També cal tenir en compte el trifori, un element poc habitual a les esglésies d'aquestes dimensions. El presbiteri és elevat amb quatre graons per sobre de la resta del sòl de l'església. Al terra del presbiteri, arran de les escales d'accés hi ha excavada la cripta dels comtes de Plasència en forma de creu grega. Tot l'interior de l'església ha estat arrebossat i pintat en un color clar on ressalten motllures daurades que recorren el tram superior com si fos un fris. Amb tot, part d'aquest cromatisme és fruit de la reforma posterior a la Guerra Civil, ja que a les fotografies antigues pot apreciar-se la pedra vista. Com a element destacat, cal fer esment de la presència d'una coberta interior formada per voltes d'aresta a la nau central i per una volta estrellada a l'absis de gran bellesa i perfecció. Les claus de volta, actualment pintades, també són les originals, destacant la de l'altar, amb la figura de santa Margarida.

Observacions:

Cal dir que la patrona de l'església de Santa Margarida (segons la tradició) és la santa que domina el diable i els monstres infernals i per això es veu representada amb un drac sota els peus. També es veu esculpida la figura d'un drac en una de les claus de volta esculturades. La tradició popular atribueix el canvi de titularitat de l'església, de Santa Coloma a Santa Margarida, al patronatge exercit per una de les dones membres de la família Lanuza, anomenada Margarida, que hauria pagat l'altar major de l'església a canvi de l'advocació de la santa. Aquesta tradició no ha pogut ser contrastada documentalment. ALVAREZ (1986: 15) Deixant de banda la descripció dels elements arquitectònics i

escultòrics de l'església encara avui conservats, els components ornamentals més valuosos del temple foren al seu dia els retaules barrocs dedicats a Sant Isidre i el Crist crucificat, ambdues obres de l'escultor manresà Josep Sunyer, autor juntament amb Josep Moragues de retaule de l'altar major de l'església de Santa Maria d'Igualada. El contracte de les obres data del 11 de gener del 1722 i permet conèixer els detalls. TORRAS (1991: 44). Ambdues obres foren destruïdes el 1936, restant només els clixés conservats a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia i la glossa estilística que en feu l'escultor Cesar Martinell l'any 1934.

Història

L'església parroquial de Santa Margarida de Montbui substituí la desapareguda església de Santa Coloma de Montbui, al voltant de la qual s'havia desenvolupat el nucli urbà de Montbui, conegut actualment com a nucli antic de Santa Margarida. L'anàlisi detallat de la documentació medieval dóna a entendre que l'antiga església de Santa Coloma estaria construïda en un indret proper, potser a tocar el carrer Major. L'església de Santa Margarida fou al seu moment, doncs, una construcció de nova planta, sense comptar amb les restes de l'antiga església a sota. L'inici de la construcció del temple de Santa Margarida pot datar-se del 15 de març del 1600 TORRAS (1991: 27) amb la solemne col·locació de la primera pedra. Aparentment les obres es perllongaren per espai de set anys, ja que en les dovelles de pedra de la porta d'entrada hi ha esculpida la inscripció en 1606 ce feu la iglesia. No adquirí la categoria parroquial fins l'any 1614 substituint l'antiga església de Santa Maria de la Tossa. La construcció del nou temple es troba en estreta relació amb una etapa de considerable desenvolupament demogràfic i urbanístic del poble, producte d'una bona conjuntura econòmica i social. Com es pot apreciar, l'església de Santa Margarida substituïa l'antiga església de Santa Coloma, que presumiblement havia quedat petita, i l'església parroquial de Santa Maria. Aquest fet ha estat interpretat com una consolidació del nucli poblacional de Santa Margarida i la potenciació d'aquest per part dels senyors de Montbui, en detriment del turó de la Tossa, que restaria abandonat. L'aposta de la família per la nova església i residència al poble es completà amb l'elecció d'aquesta com a lloc pels enterraments familiars i la construcció d'una cripta mortuòria a iniciativa de Josep Lanuza i Rocabertí, comte de Plasència a finals del segle XVII, i que es localitza sota les escales del presbiteri. Posteriorment se li han conegut diverses obres que han ajudat a dotar-la de la seva fisonomia actual. En concret, el 1731 es té notícia de l'afegit de l'actual campanar de planta octogonal. L'any 1800 el campanar fou dotat d'un rellotge mecànic, construït pel manyà i rellotger Antoni Ratera d'Igualada, per un preu de 150 lliures. Interiorment l'ornamentació es va completar al segle XVIII amb la fàbrica d'un gran retaule barroc, que fou encarregat el 1722 a l'escultor manresà Josep Sunyer, i que fou lamentablement destruït el 1936. L'any 1818 fou realitzada una reforma al portal d'accés a l'església, fins llavors amb sortida a la Plaça Major, el qual fou tapiat obrint-ne un de nou al final del temple encara en ús. Sobre les dovelles de la porta del portal nou fou esculpida la inscripció: ce mudà la porta en 1818. Durant el període de la Guerra Civil (1936-1939) va sofrir diversos saquejos i destruccions i fou utilitzada com a seu del sindicat agrícola, cosa que encara es reflecteix en les restes d'una retolació existent a la façana nord de l'església, de cara a la plaça.

Bibliografia

CASTELLÀ Gabriel (1934) La casa dels senyors de Montbui i la llosa sepulcral dels comtes de Plasència. Butlletí de l'Agrupació fotogràfica d'Igualada. Núm. 31.pàg. 103-104. MARTINELL C (1934) Un altar i un crucifix de l'escultor Sunyer. Butlletí de l'Agrupació fotogràfica d'Igualada. Núm. 31. Igualada. Pàg. 105-107. FERRER VIVES, F.d'A., Heràldica catalana, vol.2 Ed. Millà, Barcelona, 1995 GONZÁLEZ D. () http://historiamontbui.blogspot.com/ TORRAS I RIBÉ J (1991) Santa Margarida de Montbui. Història de l'Anoia. Vol II. Ed. Parcir. Pàg. 13-47.

Arxiu Fotogràfic Municipal d'Igualada